

Sedulo autem advertendum est, haec privilegia Religiosis familiis a Iure canonico, vel a Sancta Sede concessa, solis competere Superioribus, qui ea pro sapientia sua subditis communicant; insuper autem eadem non extendi ad Ordines non stricte religiosos, qui Congregationes saeculares nuncupantur (14).

APPENDIX

DE STATU ACTUALI REGULARIUM IN GALLIA

Permulta Monasteria tum virorum, tum feminarum, decimo octavo saeculo ad finem vergente, in Gallia numerabantur. Sed immani rerum omnium perturbatione, quae subsecuta est, omnia dissoluta fuerunt. Sedata tempestate, multae Monialium domus restitutae sunt. Plures aliae sub variis formis ab Episcopo sancitis conditae sunt. Subinde nonnulli etiam virorum Conventus restituti fuere, eosque nunc in dies multiplicatos cernimus. Plura autem exorta sunt dubia, quae a nobis perpendenda sunt. Difficultates occurrunt praesertim circa Moniales. Hinc.

1129. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *An Moniales in Gallia emittant VOTA SOLEMNIA?*

Resp. Neg. Etenim propter temporum difficultates post Gallicam perturbationem, servarunt facultatem bona possidendi et acquirendi, non obstante voto paupertatis. Sic pluries a S. Sede fuit declaratum. Ergo votum paupertatis, quod emittunt, non est solemne (15). Ergo etiam duo alia nequeunt esse solemnia; nam iuxta solemnis Professionis naturam, et Ecclesiae leges, votum unum non potest esse solemne sine alio. Ergo votum castitatis non constituit impedimentum matrimonii dirimens, donec placuerit Summo Pontifici restituere Monialibus votorum solemnitatem, vel statuere ut votum simplex sit impedimentum dirimens.

1130. — *Responsum S. Poenitentiariae ad Episcopum Lemovicensem directum, anno 1820.*

S. Poenitentiaría, diligenter perpensis expositis, Ven. in Christo Patri Episcopo Lemovicensi (Limoges) respondit: Votum solemne illud esse, quod ab Ecclesia ut tale acceptatur, et voventem inhabilem reddit in perpetuum et immutabiliter (spectata lege ordinaria et seclusa dispensatione pontificia) ad matrimonium contrahendum, et ad dominia rerum

(14) Intellige, nisi speciali Sedis apostolicae indulto iis quoque id concessum fuerit.

(15) Conclusio haec ex praemissis non sequitur necessario. Dispensare enim Sedes

apostolica potest, ut licet solemnibus paupertatis voto obstrictae possidere possint, uti patet ex Responso S. Poenitentiariae mox subiecto. Vide dicta sup. in not. ad n. 1103.

acquirenda vel retinenda, prout cum caeteris SS. Canonum tractatoribus loquitur P. Pirhing. in 3° Decret. tit. 34. §. 1. *Cum ergo (ut praemissa ab Episcopo oratore significant) modo Galliarum Moniales, ut sese civilibus legibus accommodent, sic paupertatis votum emittant, ut minime se abdicent dominio rerum suarum, sed eas ut proprias retineant, ac de iisdem, cum opus fuerit, iuxta leges civiles disponere intendant, ideo hoc earum votum sive quinquennale, sive perpetuum sit, solemne certe non est, neque ut tale ab Ecclesia acceptatur. Quod si huiusmodi paupertatis votum solemne non est, nec solemnia censerí possunt reliqua duo vota castitatis et obedientiae; quippe cum secundum solemnis religiosae professionis naturam, atque Ecclesiae disciplinam, votum unum sine alio solemne esse non possit.*

1131. — **QUAER.** 2° *An Moniales in Gallia lucrari nihilominus valeant omnes Indulgentias Religionis, in qua vota solemnia alibi emittuntur?*

Resp. Affirm. Constat ex sequenti responso S. Poenitentiariae ad DD. Bouvier directo.

Beatissime Pater,

Episcopus Cenomanensis, ad Sanctitatis Vestrae pedes provolutus, rogat humiliter responsionem ad sequentia dubia:

1° *An Moniales tempore perturbationis Gallicanae suppressae, postea restitutae, sed ab aliis dioecesibus in Cenomanensem translatae, vere nihilominus sint Moniales antiquis privilegiis suis gaudentes?*

2° *An Conventus Monialium recenter fundati, secundum proprias instituti approbati regulas, cum sola Episcopi auctoritate, spiritualibus Ordinis sui privilegiis, aliisque communicatis gaudeant?*

Pleraque Monasteria in Galliis nunc existentia non fuerunt restituta aut fundata.

Sacra Poenitentiaría Venerabili in Christo Patri Episcopo oratori respondendum censuit: Moniales, quae ante Gallicanam perturbationem solemnem religiosam Professionem emisserunt, veras Religiosas esse, easque, sicut et caeteras Sorores Monasteriorum Galliae, lucrari posse Indulgentias omnes, quae Religioni seu instituto aliarum Monialium solemnia vota emittentium, secundum institutum seu regulam respectivam concessa fuerunt; idque ex Indulto S. P. Pii VII. et a SS. D. Papa Gregorio XVI. iterum confirmato. Datum Romae, in S. Poenitentiaría, die 3 Februarii 1841.

1132. — **QUAER.** 3° *An Episcopus in Gallia dispensare possit Moniales a votis?*

Resp. 1° Affirm. quoad Moniales pertinentes ad Ordinem, in quo vota

solemnia prius emittebantur, saltem pro votis paupertatis et obedientiae. Etenim ex Indulto apostolico Episcopus, attentis praesentibus temporum circumstantiis, ab istis votis, tanquam a S. Sede delegatus, dispensare valet. *A fortiori* ab iisdem votis dispensare potest pias Congregationes ab ipso vel a suis praedecessoribus sancitas, et nondum a S. Sede approbatas.

Dixi, *saltem pro votis paupertatis et obedientiae*: quia votum castitatis etiam simplex, si perpetuum et absolutum fuerit, est Papae reservatum, et adhuc inter saeculares servari potest. Attamen excipiendus est casus, in quo mulier vovendo noluerit *explicite* vel *implicite* se obligare, nisi in quantum sit in Monasterio permansura, aut se voluerit obligare ad arbitrium Episcopi, aut etiam si videantur ita intelligi Congregationis constitutiones; quia tunc votum illud non esset absolutum nec perpetuum.

Resp. 2° Neg. si agatur de Congregationibus recentibus, quae a Superiorissa Generali gubernantur; sed ad S. Sedem recurrendum est. Etenim si Episcopus cum his Monialibus a votis dispensare posset, varii Episcopi Communitates eiusdem Ordinis in sua dioecesi habentes, eadem facultate quoad eas gauderent, et iurisdictionis conflictus inde sequeretur. Hinc Episcopi dispensare nequeunt a votis Moniales dictas *a Sacro Corde*, etc.

Neque potest Episcopus a vinculo votorum solvere Moniales, licet vota tantum simplicia emittant, et a Superiorissa Generali non pendeant, si haec Congregatio a S. Sede approbata fuerit.

QUAER. 4° *An votum ingrediendi Religionem Papae reservatum sit in Gallia?*

Resp. Neg. Constat ex responsione sacrae Poenitentiariae ad Ill.^{um} DD. Bouvier, Episcopum Cenomanensem, die 2 Ian. 1836 (16).

1133. — QUAER. 3° *An leges clausurae quoad Monasteria Monialium in Gallia rigore servari debeant, et clausuram violantes poenas canonicas incurrant?*

Resp. ad 1um De Iure communi leges illae non urgent rigore. Nam cum Moniales in Gallia nunc ut *proprie* Religiosae non habeantur, eo ipso *strictae* clausurae non subiacent. Clausuram igitur solum ex Regula, quae eadem remanet, necnon ex auctoritate episcoporum, qui eam praecipunt inibi servanda est. Constat ex responsione S. Poenitentiariae ad D. Gely, Nannetensem Canonicum, die 23 Ian. 1821. Attamen lex clausurae in monasteriis, in quibus vi constitutionum existere debet, abiici non potest sine culpa *per se* mortali; quia sic videtur communiter apprehendi, et

(16) Videtur hoc accipiendum de voto ingrediendi Congregationem, quae a S. Sede ob temporis et loci adiuncta uti ordo religiosus *proprie* non habetur.

Episcopi sic obligare velle censentur, cum haec disciplina summe necessaria semper habita fuerit. — Ita Bouvier, *de secundo praec. Dec.* in fine.

Resp. ad 2um Ex dictis etiam deducendum est, poenas spirituales latas in Moniales e monasterio egredientes, vel in extraneos earum monasterium ingredientes, in praesentibus rerum adiunctis locum non habere. — P. X. Gautrelet, *Traité de l'état religieux*, t. 1. 2. part., ch. 2.

1134. — QUAER. 6° *An urgeat obligatio Officii divini pro Monialibus in Gallia?*

Resp. Neg. per se seu ratione legis Ecclesiae. Etenim cum Moniales in Gallia, attentis praesentibus rerum adiunctis, inter Congregationes tantum adnumerandae sint, non videntur rigore *per se* obligari ad divinum Officium sub gravi, nisi ex Ordinis constitutionibus ad id graviter adstringantur, quod rarissimum est (17). Licet enim pertinuerint ad Ordinem olim (vel etiam nunc alibi) ab Ecclesia pro solemnibus Professione approbatum, modo iam non pertinent. Rigorosa autem obligatio Horas recitandi non urget, nisi Religiosas in Ordine approbato professas. Ergo etc. Nec censi debet Ecclesia velle tantam imponere obligationem iis mulieribus, quas nunc ut stricte Religiosas non agnoscit. — P. X. Gautrelet, *Traité de l'état religieux*, t. 2. c. 3. art. 2.

1135. — Haec doctrina sequenti responsione S. Sedis confirmari potest.

Postulatum Episcopi Petrocorensis circa obligationem recitandi Brevarii pro Monialibus in Gallia.

Beatissime Pater,

Episcopus Petrocorensis in Galliis ad pedes S. V. provolutus, ab Ipsa sequentis dubii solutionem efflagitat humillime.

Ex pluribus Sacrae Poenitentiariae responsis patet, Moniales in Gallia non esse vere et proprie Moniales, sed tantum piarum feminarum congregationes, ipsarumque vota non esse solemnia. Hinc pluribus videtur, illas Moniales, quae vi Regulae suae ad divini Officii recitationem tenentur, ut Carmelitae, Clarissae, Moniales Visitationis B. Mariae Virginis, etc., ad id non teneri sub gravi, cum huius obligationis gravitas non videatur attingere nisi Moniales vota solemnia emittentes. Alii aliter censent; quia licet vota solemnia non emittant, videntur in se suscepisse obligationes de iure annexas Regulae, quam professae sunt. In hac varietate sententiarum, Episcopus Orator a S. V. exposulat humillime:

Utrum Moniales, attenda earum conditione in Galliis, teneantur sub

(17) Eo vel magis rarum esse hoc debet, quia si ecclesiastica lege non adstringuntur, non apparet, quomodo ex solis Constitutionibus profluere *gravis* haec obligatio queat, aut quisnam eam imposuerit vel imponere possit.

gravi ad divini Officii recitationem; an vero cum vota earum non sint solemnia, ad illud non gravius teneantur, quam ad aliud quodlibet suae Regulae punctum?

Sacra Poenitentia, mature perpensis expositis a Ven. in Christo Patre Episcopo Petrocorensi, respondendum censuit, prout respondet:

Moniales votis solemnibus obstrictas teneri sub gravi quotidie Officium recitare ex consuetudine iam praescripta; cum vero Moniales in Galliis, nec vota solemnia emittere, neque esse Moniales stricte tales, sed piarum tantum feminarum societates pluries responsum fuerit, ideo illae non alia obligatione tenentur, quam ea quae ex respectivis constitutionibus resultat. Datum Romae, in S. Poenitentia, die 26 Novembris 1832.

1136. — *QUAER.* 7° *An vota Religiosorum in Gallia nunc habenda sint ut solemnia?*

Resp. Affirm., Ita Collator Aniciensis (*Conférences du Puy*), P. Gautrelet, *Traité de l'état religieux*, t. 1. c. 6. art. 3. etc., contra aliquos.

Prob. Admittendum est, dari posse huiusmodi vota, nisi ostendatur, aliquid nunc obstare vel ex potestate civili, vel ex potestate ecclesiastica; si enim nihil obstat ex alterutra parte, servatur integrum ius emittendi vota solemnia Ordinibus stricte Religiosis ab Ecclesia concessum: porro nihil prorsus obstat ex alterutra parte. Ergo...

1° Nihil obstat ex parte potestatis civilis. Etenim 1° lex civilis quaecumque sit, afficere nequit votum paupertatis neque directe, cum sit res omnino spiritualis, quae ex natura sua potestati saeculari subiacere nequit; neque indirecte, cum paupertas religiosa, quocumque modo promissa fuerit, nullatenus regimini politico officere possit. 2° Constat etiam ex absurdis, quae inde sequerentur. Hoc enim admissio, vota solemnia non possent emitti in regionibus, quae Principibus infidelibus aut haereticis subiiciuntur, quod tamen praxi et doctrinae constanti Ecclesiae adversatur; imo impossibilis foret Professio religiosa in tota Ecclesia, si ubique eiusmodi legislatio admitteretur. — Praeterea Religiosus, v. gr. Soc. Iesu, frequenter mutans domicilium, hodie Professus foret in Italia, ac proinde domini incapax, cras autem in Gallia non esset, etc. etc. Haec vero dici nequeunt. Ergo, etc.

2° Nihil quoque obstat ex potestate ecclesiastica. Si quid enim ex hac parte obstaret, esset lex aliqua, vel Decretum, ex quo constaret de expressa S. Pontificis voluntate conditioni Religiosorum derogantis. Sed nulla Constitutio apostolica, Decretum nullum, nec ulla Declaratio alicuius Congregationis afferri potest, ex qua talis voluntas S. Pontificis innotescat. Ergo... — Imo ex authentico testimonio constat, Religiosos S. Benedicti de Solesmes emittere vota solemnia; ergo possunt dari et dantur de facto talia vota. Ergo non obstat Ecclesiae potestas efficaciae solemnitatis vo-

torum. — Vite annot. R. P. Guéranger, *Abbatis monasterii de Solesmes, contra sententiam oppositam D. Carrière, in folio publico l'Ami de la Religion*, t. 106. 7 Septembre 1840.

1137. Haec pauca referre nobis satis erit: *Sacra Congregatio Episcoporum et Regularium ad propositam quaestionem: An concedi deberet Superiori monasterii de Solesmes licentia admittendi ad solemnem Professionem omnes subditos a 4 annis cum ipso degentes? respondit: affirmative, pro his qui VOTA SIMPLICIA emisissent, et pro his actu in monasterio existentibus, qui 18 menses in novitiatu expleverint, arbitrio Superioris cum suo Capitulo... expleto biennio et die a publica susceptione cappae, Professionem emittent...*

Ergo praedicti Ordinis Regularium choro assistentium vota solemnia sunt; ergo idem dicendum de aliorum Ordinum Regularibus.

1138. **Obiectiones.** — *Obiic.* 1° Lex civilis reapse obstat Professioni solemnii; lex enim statuit, omnes cives habiles esse ad contractus ineundos, et successiones accipiendas. Ergo, etc.

Resp. 1° Lex civilis nullatenus obstare potest, neque votis solemnibus, neque votis perpetuis; quia materia voti, cum mere spiritualis sit, lege civili attingi non potest, ne indirecte quidem; secus enim potestas civilis Ecclesiae leges dirimere posset, quod repugnat. — Vide P. Gautrelet in opere citato, et P. de Ravignan, in opere de *Instituto S. I.* Hinc Pius VI reclamavit contra Constitutionem civilem cleri Gallicani, qua declarabatur *Gubernium nequaquam recognovisse SOLEMNIA Religiosorum vota* (Brev. *Quod aliquantum*, 10 Mart. 1791). Et nuperrime Pius IX inter usurpationes, quas detestatur in quibusdam Americae locis, istud reponit, scilicet *Religiosas familias neminem sine Gubernii permisso ad vota solemnia nuncupanda admittere posse* (Allocutio in Consistorio 15 Decemb. 1836).

Resp. 2° Lex spectanda est, ut effectus mere externos habens, et sic omnia componuntur. Insuperabilitas legalis ad possidendum, cunctis civibus concessa, est ius naturae; huic autem iuri privati cives renuntiare possunt. Quis enim, v. gr. ad contrahendum cogi potest?

1139. — *Obiic.* 2° Non licet ex lege renuntiare successioni nondum apertae; ergo Religiosus ante Professionem renuntiare nequit saltem bonis futuris, v. gr., hereditati paternae, vivente adhuc patre; sed neque id posset, facta solemnii Professione, quando scilicet est aperta hereditas, siquidem cuiuslibet dispositionis incapax factus est. Ergo per hanc legem est impossibilis Professio solemnii.

Resp. 1° Semper Religiosus, etiam facta solemnii Professione, de Superioris consensu hereditates vel legata acceptare potest pro monasterio, ut Iuris canonici statuta permittunt, licet pro se nihil acceptare possit. Excipe paucos Ordines, in quibus specialiter obstant constitutiones.

Resp. 2° Religiosus ante solemnem professionem, non obstante lege civili, de bonis futuris disponere pro aliis, v. gr. pro fratribus, potest. Etenim de iure naturali renuntiare potest bonis verum valorem hic et nunc habentibus; atqui spes futurae hereditatis verum habet valorem praesentem: ergo Religiosus valide potest spei renuntiare vel actu interno, vel etiam testamento ante Professionem confecto, statuens, ut omnia bona tempore mortis ad se pertinentia talibus vel talibus obveniant, vel heredibus suis naturalibus iuxta cursum legis civilis, et (subaudiendo) intentionem praedeterminatam ante votorum emissionem. Tunc autem externa declaratio huius renuntiationis haberi non potest ut actus proprietatis, sed tantum ut manifestatio dispositionis antea habitae.

1140. — *Obiic. 3°* Vota Monialium omnium sunt declarata *simplicia* a S. Sede; ergo ex analogia idem etiam dicendum est de votis Religiosorum.

Resp. 1° Non est verum, omnia vota Monialium in Gallia fuisse declarata *simplicia*. Nam ex responsione S. Poenitentiariae relata supra n. 1131. constat Moniales, quae ante Gallicam perturbationem solemniter voverant, etiam postea fuisse *veras Religiosas*. Porro ex variis responsionibus memoratis inter se collatis evidenter patet, idem sonare iuxta modum loquendi S. Sedis verba: *Verae Religiosae, et solemniter Professae*.

Resp. 2° Ex eo quod in variis responsis S. Sedes unice loquatur *de Monialibus*, conici merito potest, in his Decretis non comprehendi *Religiosos*. Imo Declaratio a Gregorio XVI. approbata expresse decernit, decreta haec de re edita spectare solummodo ad Moniales.

Resp. 3° Non eadem est conditio Religiosorum et Monialium in politicis perturbationibus. Discrimen enim praecipue consistit in eo, quod feminae multo difficilius sibi providere valent, si e monasterio eiiciantur, quam viri, quorum plerique sunt Sacerdotes, Missionarii, aut diversarum scientiarum professores, etc. Sed ratio disparitatis, quae maxime urgere videtur, ea est, quod difficilius evasit observantia perfectae clausurae, quae a civili potestate non agnoscitur, nullumque proinde ab ea patrocinium accipit. Porro clausura pro Monialibus specialem habet connexionem cum solemnibus Professione. Haec autem ratio pro Religiosis non valet.

FINIS TOMI PRIORIS.

INDEX TOMI I.

COMPENDII THEOLOGIAE MORALIS

PRAEFATIO EDITORIS	Pag. III
PRAEFATIO P. GURY AD LECTOREM	V
INDEX SCRIPTORUM	VII
SERIES CHRONOLOGICA PROPOSITIONUM DAMNATARUM	XXV
MONITUM	CXXVI
NOTANDUM CIRCA FORMULAS RESPONSIONUM SS. CONGREGATIONUM	ibi

Tractatus de Actibus Humanis.

CAP. I. De notione actuum humanorum	4
CAP. II. De principiis actuum humanorum	3
Art. I. De voluntario	ibi
§. I. De voluntario in genere	ibi
§. II. De voluntario in specie	7
De voluntario indirecto seu in causa	ibi
Art. II. De libero	11
Propositio I.	12
Propositio II.	ibi
Art. III. De oppositis voluntario et libero	13
§. I. De ignorantia	ibi
§. II. De concupiscentia	15
§. III. De metu	18
§. IV. De vi, seu violentia	20
CAP. III. De moralitate actuum humanorum	21
Art. I. De essentia moralitatis	ibi
Art. II. De fontibus moralitatis	25
§. I. De obiecto	ibi
§. II. De circumstantiis	ibi
§. III. De fine	26
APPENDIX. De merito actuum humanorum	36

Tractatus de Conscientia.

CAP. I. De conscientia recta et erronea	Pag. 40
CAP. II. De conscientia certa et dubia	42
Art. I. De conscientia certa	ibi
Art. II. De conscientia dubia	43
CAP. III. De conscientia scrupulosa et laxa	45
Art. I. De conscientia scrupulosa	ibi
Art. II. De conscientia laxa	49
CAP. IV. De conscientia probabili et improbabili	51
Art. I. De natura probabilitatis	ibi
Varia systemata circa probabilitatem	52
Art. II. De efficacia probabilitatis ad conscientiam efformandam	53
Art. III. De usu probabilitatis, et de regulis specialibus ad conscientiam in dubiis efformandam	69

Tractatus de Legibus.

PARS PRIMA. — De legibus in genere	80
CAP. I. De natura et proprietatibus legis	ibi
CAP. II. De auctore legis, seu de legislatore	82
CAP. III. De obiecto et subiecto legis	86
Art. I. De obiecto legis	ibi
Art. II. De subiecto legis	87
CAP. IV. De promulgatione et acceptance legis	91
Art. I. De promulgatione legis	ibi
Art. II. De acceptance legis	92
CAP. V. De obligatione legis	94
Art. I. De vi obligationis	ibi
Art. II. De modo satisfaciendi obligationi legis	96